

Svenskarnas Jul.

För Svenska Canada-Tidningen

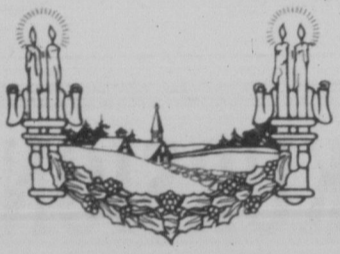
Ett knippe jultankar av ARNE.

I kväll skall julbordet dukas i alla svenska hus i Canadas vida land. Bortavrande barn skynda till fadershuset för att efter gammal sed fira julen i dess sköte — och lyckligt den, som kan så göra.

I de trakter där granskogen växer skall även granen få sin plats i alla svenskars hus. Men där granskogen står hundra mil bort, där tar man in en poppel, kläder de nakna grenarna med grönt papper och hänger så mycket granblåd på den att du icke kan se det är en poppel. Och blir man satt i omständigheterna går det lika bra, ringdansen går lika lätt kring en maskerad poppel — som kring granen själv. Det enda man saknar är barnen på golvet och bardoffen.

Det är mycket som kommer för oss tankar när man börjar tänka på svenskarnas jul — hur det var förr och hur det går till nu — här och hemma. Kan man väl hjälpa att, just denna jul på dessa tankar mest hem till Sveriges jul!

Skall man fira jul alla därhemma? Vad kostar en gran i år och det som skall vara på den? Förr har alltid ett ljus lyst i varje fönster. Men i år drar man säkert ner rullgardinerna. Ack, när jag tänker på julrisen, gröten, äpplena, nötter av alla möjliga slag, de många jultygerna och den rikt smyckade granen och fars och mors stående anleten och när jag tänker på att i år Sverige är ett svalt lands land, är det som försvunnit med ens längtan efter julen och det gamla hjärtliga "Go' Jul!" kommer icke

Midvinterns mörka dagar.

För Svenska Canada-Tidningen

Av CHARLEY ERICKSON.

Våra s. k. hedniska förfäder firade också julhögtiden i december alldeles som vi. De firade den såsom en gård av tacksamhet mot Solen för att den, efter en bitter kamp mot mörker och död, hade vunnit seger över onda makter. Ty vid årets slut är det ju som solens herravälde börjar att visa sig. Mörkret måste vika, dagarna bli längre. De första ytringarna av nytt naturligt ljus visa sig.

Midvinterns nätter här i vårt kalla klimat tyckas likasom racka vandra handen, som om de ville kväva allt liv, sol och ljus i ett förkrossande famntag. Varför förtvila vi icke, varför inviga vi oss icke till döden och natten? Varför stänga vi icke dörrarna för allt liv?

Jo, därför att vi veta att det blir sol och sommar igen. Hellos, den stora solguden, kommer tillbaka förnyrad och skön. Efter midvinterns förtvålade dagar kommer till oss en sol och ljus —

Det är Demokratien, som bär denna världsfackla i sina händer. Lätom oss bli eniga om att tänka den! Vi arbetardemokrater borde tänka den flammorna som skall blända midvinterns skumraskets guld- och blodfärgade makter, under vad namn de än gå, under vad "djurmärke" de ha förenat sig, om under namnet "Union government", "Koalition" eller "Win-the-war", regering; det är ändå Essans händer, om också rösten är Jakobs —

Ty genom mörkret går folkens längtan efter sol och dag. Det växer ett oemotståndligt begär fram i allas våra bröst om ett ändligt och evigt slut på alla brodermord — en hunger efter befrielse från det kaos, vartill den nuvarande samhällsordningen med sina färor och gruvligheter har fört oss.

Mätte den tid icke vara alltför avlägsen, då demokratins sol vill gå upp över världssamhället! Jag menar här verklig demokrati och icke sådan som skall genomföras med kanonunder och bajonettspetsar. Jag menar en demokrati, där människoligheten är hälen för mera än Tyskland, England och Frankrike, mera än Europa, mera än Amerika, där broderskapskänslan är den drivande kraften och landgränser är hoteller.

Och vi tro att en sådan tid skall komma lika säkert som naturens solvarm mitt i den mörkaste vintern. Det är flera och flera tecken som pekar på hoppet om en sådan tid icke må uppgivas. En gång — mätte det bliva snart — skall människoligheten stora solvarv inträffa, ett solvarv som vill beteckna vändpunkten i människolänkens vandring mot livet och ljuset. Då kunna vi fira världsfredens glada julhögtid i skenet av Demokratins sol och endast de fasanstulla minnena från denna mörka midvinterdags skola vara kvar. Och då skola vi kunna säga till varandra det som nu endast är en tom hövlighetsfras, ja, en blodig ironi, men som då är stämplat med verklighetens prägel:

En god och glad Jul!

JULEN 1917.

Juldikt för "SVENSKA CANADA-TIDNINGEN" AV G. H. SILVER.

Högvald, azurbå himmels kupol
fannar jorden, vars vidder vila
under ett snöhöje, dummjukt, skimrande,
— tungt försänkta i vinterns ro...
Himmels tusenden stjärnor sja
sitt strålände ljus — det klara, skimrande —
utöver ödslig och vintrig mo;
— utöver nåjder, där strålarna brinna
sitt strålände ljus — det klara, skimrande —
utöver ödslig och vintrig mo;
— utöver nåjder, där strålarna brinna
sitt strålände ljus — det klara, skimrande —
utöver ödslig och vintrig mo;
— utöver nåjder, där strålarna brinna
sitt strålände ljus — det klara, skimrande —
utöver ödslig och vintrig mo;

Snabbt försvinna timmarnas tal.
Stjärnorna blekna, — dess skimmer försvagas.
Redan i öster visar sig drojande
tjuslet från morgon, som börjat att gry...
— Himlen ljusnar... Det börjar att dagas.
Det glöder!... Se, morgonens drokning sig höjande
inviger högtid, som alltid är ny!
Och rymden tycks dalra av himmelska toner,
som ljuda så härligt för jordens miljoner;
— ett Kärlekens budskap i morgonväktnen:
"Frid vare på jorden, till alla dess släkter!..."

Bjällerklang i morgonväktnen,
facklor, vilkas lågor glimma
skymta fram bland trädens stammar,
— varst vägen slingar fram...
Och Naturens tycks stillet
uti helgad morgontimma,
stör ut bjällers klara
klockeklang och manskors glam...
Se, där borta skymtar redan
snabba släders mångfald, medan
kyrklockans första klämtning
ljuder över bygd och by,
— kallar bygdens folk till högtid,
som vart är er evigt ny!
— Högtidsstämda skaror träda
in i templets salar ljusa,
— medan helga toner ljuda
ifrån klockans vigda malm...

Jubelfyllda orgelns klara
vågor genom valven stiga
och ur manskörernas brusa
varmt och känsligt hjertans psalm;
— medan utur hjärtans stiga
varma böner, innerliga,
till den Gud, som en gång höjde,
— denna stora, sälla dag
glädjebudet: "Frid på jorden
månskorna ett gott behag!"

Helgdagsstämningen ger vika... Verkligheten kall och hård
äter står framför ens sinne — Fridens ljusa tempelgård,
— såsom drömd i morgonväktnen, medan ottesängens brusat,
— åter fallit uti spillo; — än ett hopp är hårdhänt grusat!...
— Frid på jorden? — Vartill bätat det söka fridfull stämning
då ens själ, ens hjertas känslor sargas utav ödelämnad;
— då för själens inre målas, hemska bilder, denna dag,
— bilder från en värld i lågor, varst Vald och Död är lag!...

Fäfångt söker man att söva samvetströsten i sin själ;
— fäfångt är att genom narspel känslor allmakt så ihjäl!
— För en liten stund kanhända, kan du låta djärva drömmar
lekfullt, ystert lå fram mot Lyckans land för lösa tomränn...
— dock, då Verklighetens hårda allvar sig i sadeln svingar
och med järngrepp ditt till verklighetens hårdhet åter tvingar,
— var är då de sköna drömmar, som du hänyckt tänkt och drömt?
— Var är då de Fredens ljusa bilder, du i hjärtat gömt?!

"Frid på jorden och till månskorna ett ädelt, gott behag!"
Huru bitter ljuder icke detta budskap, denna dag!
Vilken blodig ironi och vilket hän sig tyckes dölja
under ordens sköna förmög, — då vi Ödets framfart börja;
— då vi se hur Valdemar råder och Hurrigens lågor brinna,
medan Kärlekens och Fridens ädla vågor smälta vinna!
— Vilket hän mot allt vad heligt, ädelt glöder i ens själ,
att med illusioner söka tåga känslorna ihjäl!

Ser du Julens ljusa ängel med förtvivilan i sitt bröst
sväva över ödesfalten för att bringa frid och tröst
till de hjärtan, vilka härnat ut Hat i strider vilda,
— till de själar i vars djup ej längre finnas känslor milda?...
— Ser du ödesdoken, vilka hänga över oss så tunga,
medan långt, långt bort i fjärran Krigens hemska åska runga;
kan du hänge dig till ljusa framtidsdrömmar — denna dag
medan Kärleken ger vika — mer än förr — för Maktens lag!...

Samvetlös är Verkligheten... Maktens hemska spökgestalt
följer dig och hänfullt grinar dig tillsmått överallt.
Om ditt dystra sinne du vill söka lisa med ditt glömma;
— om du blundar för att kunna endast ljusa drömmar drömma,
— genast känner du dess järngrepp och du vaknar upp med smärta,
med en känsla, som en någon sökte riva ut ditt hjärta! —
Och så talar man om Friden! — Vilden blodig ironi!
Julens fridsång nu är vorden blott en grym disharmoni...

Dock, på djupet av ditt hjärta varma känslor börja gå,
vilka spränga vilt och söka sina fjättrar sönderläsa;
— vilka skall värden likväl hägnas utav fria,
att Fortvivilans mörka makt med friska källspring övervinna;
— Det är Hoppets alltid varma böjeslag, som kraftigt brusar
och Fortvivilan överströmt, som sin sång om nya, ljusa
tidevarv, då världens slakten lyda Hjärtats milda lag
och ej ödmjukt böja sig för Stykans, Maktens hårda slag!

Biblioteksfrågan.

För Svenska Canada-Tidningen

Av RUDOLF EINHART.

Med anledning av det i dessa dagar bildade Svenska Nationalbiblioteket i Canada skulle jag vilja draga den svenska allmänhetens uppmärksamhet på vissa sidor av frågan, som jag anser förtjänta av särskilt erkännande.

Med stöd av en vid mötet i Round Lake uttryckt opinion togo några av svenska kulturinrättningens besjälade män initiativet till biblioteksforeningens bildande. Trots svårigheter och hinder från vissa håll har biblioteksforeningens redan hunnit framföra sitt stadgelsesförslag. De utmärkande dragen i detta stadgelsesförslag äro sådana, att det obetingat borde få varje svensk mans gillande. Det är först och främst från all sektarianism. Det är till sin karaktär allmänt svenskt och förutsätter inga förturfattade meningar utom övertyselsen om önskvärdheten att bevara och sprida svensk kultur i Canada.

Det är tillfräckligt preciserat att giva stadga och ordning åt biblioteksforeningens bildande. Trots svårigheter och hinder från vissa håll har biblioteksforeningens redan hunnit framföra sitt stadgelsesförslag. De utmärkande dragen i detta stadgelsesförslag äro sådana, att det obetingat borde få varje svensk mans gillande. Det är först och främst från all sektarianism. Det är till sin karaktär allmänt svenskt och förutsätter inga förturfattade meningar utom övertyselsen om önskvärdheten att bevara och sprida svensk kultur i Canada.

Den direkta fördelen av en svensk biblioteksforening är så påtaglig, att därav behöver ordas mycket litet. Det är icke nog med, att den, om den bedrivs rätt och rönar det understödd den förtjänar, kommer att avsevärt höja våra landsmäns upplysningsnivå; den kommer också att göra livet uti prärien framför allt under de långa vintrarna betydligt angenämare. Än vad nu är fallet. Många nybyggare ha misslyckats, endast emedan de ej kunde uthärda ensamheten. Mer än en har förlorat förståndet av samma orsak. Mången har tagit sin tillflykt till rusdrycker för sällskaps skull. Och när rusdrycker tillgripas av den ensamme för att skingra ensamheten, få de ofta en ödesdigert makt över människan. En man med god litteratur har däremot alltid gott sällskap. För honom medför ensamheten ingen skräck. Den är tvärtom välkommen... Den långa vintern blir då den kroppsliga vilans och den andliga träningens tid. Det är endast på sådant sätt, man kan draga den fulla valutan av nybyggarens livs tjuaning.

Om emellertid gott resultat säkerligen icke komma att dröja länge att visa sig som en direkt följd av biblioteksforeningens verksamhet, så blir det kanske ännu mera i dess indirekta betydelse för svenskhetens bevarande som vi så småningom bliva i stånd att tillfullt uppskatta dess värde.

Sedan ett par år tillbaka ha gånger efter annan förslag framkastats om grundandet av en högskola för svenskarna i Canada. Ehuru förslaget i allmänhet bemöts med starka sympatier, kan det dock icke på dessa två år visas ha kommit något närmare sitt realiserande. Vartför icke? Jo helt enkelt därför att en icke-kyrklig organisation saknats att göra propaganda för ett förslag, vars omfattning komme att icke blott draga avsevärd ekonomiska utgifter för den svenska allmänheten utan också nödvändiggjorde, att en stor del av denna allmänhet för tillfället gjorde sig kvitt sina åkallings fördomar och sin vidakopelse. Så till vida har prästerskapet varit den enda korporation, som genom sin organisation varit i stånd att arbeta för folkhögskoletanken. Deras strävan har emellertid icke vunnit något gehör hos det stora flertalet av den svenska allmänheten, helt enkelt därför att denna allmänhet ställer sig skeptiskt gent emot ett skolförslag under prästernas kontroll. Därför kunna vi icke klandra våra landsmän. I världens mest upplysta länder är man ense om, att prästerna icke äro passande att leda en allmänt medborgerlig uppfostran. Detta i trots av att prästerskapet i dessa länder står på en betydligt högre nivå både vad lärdom och föredragsämhet beträffar än vad fallet är här i Canada.

Tidsandan fördrar, att vårt undervisningsväsen, utom på det rent religiösa området, undandragas kyrkans överinseende. Dess läggning och karaktär måste överensstämma med tidsandan, sådan denna tolkas av en mogen folkopinion. Nu kan man näppeigen tänka sig en organisation, som blivde bättre i stånd att både väcka och kristallisera den allmänna opinionen än just biblioteksforeningen. Med dess fulla utplånade lte varstans över hela Canada blivde den en makt, som alltid vore mobiliserad att slå ett effektivt slag för svenskhetens främjande på de mest olika områden, och på intet bättre än just på undervisningsväsen.

Sedan biblioteksforeningens bildande med sitt stadgelsesförslag, har från strängt puritansk håll gjorts vissa invändningar mot detsamma. Stötestenen har blivit lagda i biblioteksforeningens väg. Invändningarna hava två huvudpunkter. Först och främst vill man hava intaget i stadgarne, att ingen omoralisk eller kristendomsfientlig litteratur tillhandahållas på foreningens bibliotek; för det andra vill man — man var tydligen rädd, att den första stenen icke skulle kunna stjälpas lasset — att två medlemmar från varje kyrkosamfund skulle tillkallas av komittén och med dessa revidera hela stadgelsesförslaget.

Vad nu den första invändningen beträffar, så är den helt och hållet orimlig, därför att det "omoraliska" och